1938 ий
9
АВГУСТ
№ 70 (454)
Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллласе пролетар-шамыч, ушныза!

Ӧрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

У ТУНЕММЕ ИЙЫМ САЙЫН ЯМДЫЛАЛТЫН ВАШЛИЙМАН

Коммунистический партий ден Советский правительстве калык просвещенийлан поснак кугу вниманийым обращатлат. Сталинский Конституцией возымо кугу правам шукташ чыла условийым ыштыме. Мемнан республикыште калык образоване пашалан 32.250.800 теҥге окса кучылталтеш. Тений 9 кыдалаш школ, 16 пелэ кыдалаш школ да ятыр тӱҥалтыш школ-шамыч угыч почылтыт.

1 сентябрьыште 104 тӱжем йоча-шамыч школыш толыт. Нунын кокла гыч 18.372 еҥ первой гана школ илышыш ушна. Нуным вашлияш школ-шамыч 15 августланак ямде лияшышт кӱлеш.

Но калык образоване орган-шамычын путырак эркын тарванылмышт дене школ-шамычым у тунемме ийлан ямдылымаш кӱрылтмашке шуын. Республикыште чылаже 114 школлаште капитальный ремонтым ышташ кӱлеш. Нинын кокла гыч таче кечылан 26 школым гына ремонтироватлен шуктымо. Текущий ремонт 312 школ гыч 124 школлаште гына ышталтын. Республик мучко 675 школ гыч акт дене 157 школым гына приниматлыме. Школьный строительстыште паша тиддеч начар. Теве У-Тор'ял районышто Черногрязинский школ кумышо ий ышталтеш гынат, ыштен шуктымо огыл.

1 августлан республик мучко школлан пу ямдылыме планым 50 процентлан велэ темыме.

Школ-шамычлан тений чылаже 9381 парт, 578 классный доска кӱлеш. Таче кечылан партым ямдылыме план 47 процентлан, классный доскам ямдылыме план 48 процентлан велэ темыме.

Учебно-наглядный пособий дене школ-шамычым обеспечиватлыме шотыштат паша пеш начар. Марий йылме дене 37 названий учебник гыч 7 названийым велэ лукмо.

Республик Наркомпрос руководитель Музуров йолташын чыташ лийдымын эркын тарванымыже тыжечынат пеш раш коеш: кыдалаш школ директор-шамыч н а з н а ч и т л ы машым алят эртарыме огыл. Республик мучко пелэ кыдалаш ден кыдалаш школ-шамычлан чылаже 37 преподаватель огеш сите.

Школым у тунемме ийлан ямдылымаште намысын почеш кодмын причинже тыште: Наркомпрос эша тошто семынак пашам ышта. Тушто руководствым уэмдыме гынат, паша але тоштак. Наркомпросын руководительже Музуров йолташ вредительствын последствийжым пытараш кӱлын пижын огыл. Райкомласе калык образоване орган-шамыч, совет, партийне организаций-шамыч у тунемме ийлан ямдылалтмаш деч ӧрдыш корангыныт.

Комсомольский организаций-шамыч калык образоване орган-шамычлан активне полшаш обязан улыт. Но таче кечылан тиде полыш ок кой. Ятыр райком-шамыч „куштылго кавалерий" рейдым эртарыме дене увлекатлалтыныт. Рейдым эртарыме жапыште тӱжвак лукмо ситыдымашым тунамак пытараш пижме огыл.

Комсомольский организаций-шамыч у тунемме и й л а н ямдылалтмашке серьезно пижшашышт кӱлеш. Калык образоване орган, совет, партийне организаций-шамычлан полшаш —кажне комсомольский организацийын обязанностьшо.

ВЛКСМ райком-шамыч вожатыйым подбиратлымаште да нуным райком бюрош утвердитлымаште нигунарат огыт вашке. Райком секретарь, пионер отдел вуйлатыше-шамыч тидым пентыдын ушыш пышташышт кӱлеш: 1 сентябрьлан кажне отрядыште вожатый лийже, школышто нормальный пионерский паша тӱҥалже, манын виян тыршыман.

Сӱретыште: Йошкар-Ола район, „Серп и Молот" колхозын йочашт. Шола гыч пурлашке: Загайнова Валя, Воронова Нина, Ведерникова Валя да Грачева Галя. Нуно тений первой гана школышто тунемаш тӱҥалыт.
Фото Овечкиным.

Пивоварова йолташ шке избирательже-шамыч дене

5 августышто колхоз клуб тич калык шыҥ-шыҥ теме. Клуб кӧргым сылнын сӧрастарыме. Пырдыжыште вождь-шамычын портретышт коеш.

Тыге „Ушемнур" колхозын избирательже-шамыч РСФСР Верховный Совет депутат Пивоварова Аннам вашлияшлан митингыш погыненыт. Кажныже Аннан кутыраш тӱҥалмыжым шӱм пырткен вучен шинча. Кажныже РСФСР Верховный Совет Первой Сессийын пашаж да Москва ола нерген Аннан ойлымыжым колыштнешт.

Митингым колхоз председатель Соколов С. Я. йолташ почеш.

Первой мут депутат Пивоварова йолташлан пуалтеш.

— Йолташ-шамыч! Мый, марий ӱдыр, свинарке тыгай кугу пиалан, депутат лияш манын шонен омыл ыле, — ойла Пивоварова йолташ.—Тыге еҥ верч кугун тыршымаш мемнан социалистический э л ы ш т е велэ лийын кертеш.

Пивоварова йолташ умбакыже РСФСР Верховный Совет Первой Сессийын пашаж нерген умылтарыш. Сталин йолташым ужмыжым, Москва-Волга каналыште, метрошто, театрыште коштмыжым пеш раш каласкален пуыш.

Избиратель-ш а м ы ч л а н тиде куанымашан митинг пеш чот келшыш. Посна выступатлыше-шамыч Пивоварова йолташлан тау мутым каласышт.

Б. Герман.

„Ушемнур" колхоз, У-Тор'ял район.

Ленинско-Сталинский комсомоллан XX-ий темме юбилей вашеш

Социалистический соревнований ойла, пашам икте начар ышта, весе сайын, кумышо эше сайынрак ышта,— сайын ыштыше-шамычым поктен шу да общий под'емым добитле

СТАЛИН.

ВЛКСМ ОБКОМ УТВЕРДИТЛЕН

СЕРГЕЕВА М. С.—СССР Верховный Совет депутат, „Волгенче" колхоз председатель; районышто тудын колхозшо уржам эн ончыч тӱред пытарен. ВЛКСМ Морко райком выдвигатлен.

ИВАНОВА Д. И.—МАССР Верховный Совет депутат, трактористка, трактор дене паша ыштымаште нормым 150-200 процентлан тема. ВЛКСМ Морко райком выдвигатлен.

ПОЛЕТАЕВ Л. В.—тракторист, ик сменыште 4, 5 га олмеш 9, 10 гам куралеш. ВЛКСМ Морко райком выдвигатлен.

КРАЕВА Е. И.—трактористка, куралмаште нормым 4, 5 га олмеш 9 га марте темен шога. ВЛКСМ Морко райком выдвигатлен.

ГУРЬЕВА А. Н.—Маркожтрестын стахановкаже, активне общественница. нормым 154,8 процент марте темен шога. ВЛКСМ Звенига райком выдвигатлен.

СССР Верховный Совет депутат-шамыч СССР Верховный Советын кокымшо Сессийышкыже кайышт

7 августышто Марийский АССР гыч СССР Верховный Совет депутат-шамыч Г. И. Игнатьев, В. Д. Орехов, К. М. Келбедина, В. Ф. Тореев, А. А. Толстова, А. И. Федоров, И. Н. Микеркин, А. И. Карачаров, В. Н. Богданов да М. С. Сергеева йолташмыт Москвашке, СССР Верховный Советын кокымшо Сессийышкыже кайышт.

134

КОМСОМОЛЫШТО БОЛЬШЕВИСТСКИЙ ОРГАНИЗОВАННОСТЬ ДЕН ДИСЦИПЛИНЕ ВЕРЧ

Российыште пролетарский революционный движений шочаш тӱҥалме годым, революционер-шамыч ончылан „Кушеч тӱҥалаш?" да „Мом ышташ?" эн важный стратегический вопросшамыч шогалме годым, В. И. Ленин каласен:

—**Мланна Революционер-шамычын организацийыштым пуза,—ме тунам Российым савырен шындена!**

Ленинын каласымыже тунамсе жапыште общественно-политический илышыште пеш кугу открытий ыле. Историй раш о н ч ы к т е н пуыш: пеҥгыде организационный опорым, большевистский партий деч пеҥгыде вуйлатымэшым налше революционный движений буржуазно-помещик Российым кумыктыш да тудын шаланыше озанлыкше олмеш у, социалистический обществым ыштыш. Организацийын вийже тыгай кугу да тыгай куатан. Тудым Ленин „пашазе классын революционный кучедалмаштыже главный оружий" манын.

Большевистский партий революционный массын организованностьшылан, организационный вопрос-шамычлан, организационный пашалан, революционер-шамычын организационный качествыштым воспитатлышылан коч кунамат пеш кугу значеным придавателен. Организационный паша дек айда лийже ончымаш эн сай шонымашымат, эн сай тӱҥалмашымат, эн сай идейымат сӱмырымашке конда, манын Ленин ден Сталин туныктат.

—Правильный политический линийым пумо деч вара организационный паша чыла решатла, тудо шотыштак политический линийын судьбажымат, тудын шукталтшашыжымат але тудын сӱмырлышашыжымат,—манын Сталин йолташ ойла.

Большевистский организатор тудо, кӧ партийын лозунгшыжо йыр кумда шемер массым ушен, тиде массым воодушевлятлен, дисциплинироватлен, тиде массын вийжым пайдалын шеледен, действийлан целеустремленностьым пуэн мошта. Большевистский организатор тудо, кӧ пашаеҥым тудын деловой ден политический качествыж деве пален мошта, кӧ кажне деке правильне миен да нуным тӱрлӧ участкылаш шогалтыл мошта. Сай организатор лияш — кугу искусство, шинчымаш ден опытым гына велэ огыл, но определенный способностьым требоватлыше искусство. Калык кокла гыч тыгай еҥым, организаторым Сталин йолташ, большевистский партий, тудын Центральный Комитетше воспитатлат. Стахановец-шамычын шуко еҥан армийже, партийный организацийын, промышленный предприятий-шамычын, транспортын, ял озанлыкын у самырык вуйлатышыже-шамыч—тиде чыла п а р т и й ы н кажне кечын ыштыме воспитательный пашан результатше.

Ленинский комсомол мемнан молодежлан организаторский качествым прививатлашыже, тудым мемнан партийын организационный опытшо дене вооружитлашыже, организационный навыклан туныкташыже кӱлеш. Молодежын большевистский организованностьшым э р е а к нӧлташ, але вес семын манаш гын, кажне самырык е ҥ ы м дисциплинированностьлан, шке поведеньыштыже ответственностьлан, коч могай пашаштат честностьлан, аккуратностьлан, планомерностьлан туныкташ—теве комсомолын чыла кӧргӧ илышыже тиде корно дене кайман.

Комсомолын шуко организацийжын кызытсе организационный состоянийже серьезный тревогым ышташ требоватла. Вет паша тыгай начарыш шуэш: ятыр годым южо первичный организацийын численностьшым даже приблизительнат палаш ок лий, моланже паль: тиде организацийыште шукертак ала кушко лектын кайше але комсомолын илышыштыже участвоватлымым ч а р н ы ш е комсомолец-шамычым шотлалтыт.

Неорганизованность эн первояк южо актив коклаште уло. Челябинск оласе ВЛКСМ Советский райком бюрон чыла членыштынак бюро заседанийыш коштшыдымылан да аккуратне огыл коштмылан взысканьышт уло. Туге гынат пытартыш заседанийыш бюрон 7 членже гыч ик член веле толын. Арам огыл: низовой активист - шамыч шке руководительышт деч примерым налыт да 21 июльышто актив погынымашым изиш гына ышт кӱрл, погынымашке 150 еҥ гыч 65 еҥ велэ толын. Погынымаш толдымо - шамыч коклаште 17 секретарь ден комсорг-шамыч улыт.

Вот вес характерный пример. ЛКСМУ Харьков оласе Сталинский райком организационно йӧршын вийдыме лийын, союзный теме дене секретарь-шамыч семинарын занятийжым эртараш докладчикымат муын кертын огыл. Санденак кандаш занятий кӱрылтын. Тышке эше тидым ешараш кӱлеш: райком программым да занятий планым ыштыдеак семинарым эртараш тӱҥалын. Организационный неразберихылан лийынак сай тӱҥалмаш сӱмырла. Санденак пытартыш занятийыш 148 еҥ гыч 28 еҥ велэ толын.

Расхлябанность, неразберихе, путаница, бестолковщине моло комсомольский руководящий органлаште уло. Теве Новосибирский комсомол Обкомын секретарьже Иванов йолташ обком аппаратысе пашаеҥ-шамыч коклаште шеледыме функцийым пеш шагал велэ шотыш налеш. Пашазе молодежь отдел культсекторын вуйлатышыже моло порученьылан кучылталтеш, а тиде поручене молодежым культурно обслуживатлымаш дек нимогай отношеньымат ок иметле. Обкомын кумышо секретарьже шке ӱмбакыже йӧча парк строитлымаште снабжене отделын функцийжым налын да внутрисоюзный вопрос-шамыч дене заниматлымым йӧршын чарнен. Обкомын пашаштыже плановость уке.

Тиде теве мом ончыкта: организационный паша эше пешак ӱлыл уровеньыште. Туге гынат организационный пашалан шуко комсомольский пашаеҥ - шамыч вниманьым пеш шагал обратитлат. Чыла раш: тиде чылажат воспитательный пашаште пеш кугун отражатлалтеш, вет воспитательный пашан сеҥымашыже коч кунамат пашам организоватлыме деч зависитла.

Партий комсомол деч мобилизационный готовностьым кӱзыкташ требоватла. Тидлан лийын эн первояк комсомольский организаций радамыште большевистский порядкым ыштташ, тудо радамым организационно пеҥгыдемдаш кӱлеш. Организационный расхлябанность, хаос, неразберихе мемнан вийым лушкыдемдат, тушман элемент-шамычын шакше пашаштлан кумда верым ыштат.

„Дисциплина да организованность—теве мемнан чыла молодежын кӧргыш кыжӧ пурышаш шомак-шамыч, — манын Ворошилов йолташ комсомоллан возен. —Пашаште, бытыште, учебышто, йолташ кокласе взаимоотношеньыште, уремыште коштмо годым поведеньыште, общественный верлаште, канымаште дисциплине да организованность—чыла вере да кеч кунамат дисциплине да организованность. Нуно мланна воздух семын кӱлыт".

Тудымат шотыш налде ок лий, вет пытартыш ийлаште комсомол радамыш молодежын кугу массыш ушнен, вет нуно эша комсомольский дисциплиным, мемнан союзын организационный порядкыжым огыт шинче.

Чыла тиде комсомолын руководящий активше коклаште, мемнан союзым организационно пеҥгыдемдыш деке недооценке дене ончымашым йӧршын пытараш, кызытсе жапын особенностьшым активлан умлашыже полшаш, тидын дене пырля молодежь массын большевистский организационностьшым тудлан умлашыже полшаш мемнан решительне обязатла.

К а ж н е комсомолецлан умылтараш кӱлеш: кӧ нарушенийым ышта гын, мутлан установитлыме правилым пудырта, але вес семын манаш учетный карточкым налде ик организаций гыч вес организацийыш переходитла гын, тудо шкенжым шке наказыватла. Ик кана погынымаш толдымашымат, член взносым жапыште огыл тӱлымашымат, тулеч молымат внимане деч посна кодаш ок лий. Молодежым туге воспитатлаш кӱлеш: тудо союзный дисциплиным пагалыже, туштo шке организацийжын пеҥгыдылыкшым ужшо.

Большевистский организованностьын примерым комсомольский актив, эн ончычак руководящий аппаратыште ыштыше еҥ ончыктышыже кӱлеш. Аппаратын кажне звеноштыжат с т р о г о определенный функций уло. Нуным четко выполнятлымашке шуаш кӱлеш. Уке гын, путанице д е н безответственность озаланаш тӱҥалеш, кугу вопрос-шамыч внимане деч посна кодаш т ӱ ҥ а л ы т. План—комсомолын организационный пашаштыже обязательный инструмент. Мутлан обком райком-шамыч дене серьезно вуйлатыжеже гын, тудо эн первояк нунын планышт дене, тудым ышташ тӱҥалмаш гыч илышын пуртымо марте интересоватлалташышт кӱлеш.

Мемнан активист-шамыч, комсомол пашаеҥ-шамыч, вуйлатыше-шамыч шукышт организационный практикын школжым эртыдыме улыт, вуйлатымашке низовой паша гыч, а южо вереже станок воктеч толшо улыт. Раш пале: нунын коклаште гыч шукышт организационный культурым тунем шуктен огытыл, а южо еҥ-шамыч районный ден областной руководящий пашаштат руководствын навыкше дене овладеватлатын огытыл. Но тиде нине активист-шамычым ок оправдыватле, а мӧҥгешла, мемнан партийын организационный паша опытшым большевистский настойчивость дене тунеммашым, шке организационный культурын кӱкшытшым нӧлтымашым нунын деч требоватлаш позволитла.

„Комсомольская правда" газетын 4 августышто печетлыме ончыл статьяже.

Примерым ончыктат

Ронгго МТС-ште комсомолец - тракторист **Лисов А. В.** шкенжын стахановский пашаж дене моло т р а к т о р и с т-шамычланат примерым ончыкта. Тудо СТЗ трактор дене ик сменыште 200 процентлан нормым тема.

Комсомолец Н. Рябчиков ден Н. Якаев нормым 150 процентым шуктен шогат.

Артемьев А. Ф.

Ленинско-Сталинский комсомолын юбилейже вашеш

Йоласал комсомольский организацийсе комсомолец-шамыч Ленинско-Сталинский комсомолын 20 ий юбилейже вашеш п а ш а лектышыштым нӧлташ обязательствым налыныт.

Йоласал районысо комсомолец-шамыч соревнованийыште ончыл верыш лекташ кучедалыт. Теве Йоласал МТС-ын комбайнерже комсомолец Звездов йолташ сезоныштo южный комбайн дене 400 га шурным поген налаш обязательствым налын. Тудо кызыт шке обязательствыжым шуктышаш верч кучедалмашке у л о в и й ж ы м пыштен. Комсомолка — **Семенова** тракторный курсым чыла предмет денат „хорошо" отметке дене тунем лектын. Кызыт тудо трактор дене пашам сайын ышта. Кечаш нормым 120-140 процентлан тема. Семенова йолташ ик сменыште трактор дене 6 гам куралаш обязательствым налын. Шке обязательствыжым Семенова йолташ шуктен шога.

Столяров.

Юбилейым кугу сеҥымаш дене вашлийыт

„Йошкар Кече" колхозысо комсомолец-шамыч (Косолоп район) комсомольский погынымашеш Сталин лӱм автозаводысо да Звенига район, Тельман лӱмеш колхозысо комсомолец, комсомолка-шамычын обращенийыштым лончылышт. Погынымаш кугу активность дене эртыш.

—Мый,—манеш комсомолец Борисов—икияш тӱредмаште пашам стахановла ышташ тӱҥалаш шке ӱмбакем обязательствым налам.

Погынымаште комсомолец-шамыч Ленинско-Сталинский комсомолын20 ий темме юбилейже лӱмеш тыгай обязательствым налыныт: колхозник-шамыч коклаште культурно-массовый пашам ышташ, арняеш ик гана международный положений да Совет Ушемысе увер нерген лекцийым эртараш, кажне комсомолец оборонный значеклан нормым сдатлаш да молат. Шке семынштак ышташ нуно „Чевер Ӱжара" колхоз пеленсе комсомольский организацийым соцсоревнованийыш ӱжыч.

Кызыт комсомолец-шамыч шке обязательствыштым шукташ пижыныт. Комсомолец Борисов машина почеш 300 кылта пидшаш олмеш 1000 кылтам пидеш. Тыгак Милютин, Бирюкова, молат кечаш паша нормым 300 процентлан темаш тӱҥалыт.

Н. А. Бабайкин.

РКСМ-ын 2-шо С'ЕЗДШЕ

Исторический справке

РКСМ-ын II с'ездше 1919 ийын 5-8 октябрьыште, Советский эллан эн нелэ жапыште погынен. Советский республикым чыла вел гычат тушман-шамыч авыреныт улмаш. 1919 ийыште кенгежым Антанта Советский эл ваштареш кокымшо походым тӱҥалын. 13 октябрьыште Деникинын армийже Орелым налын да Тула ден Москвалан угрожатлен. Востокышто Колчак наступатлаш ямдылалтын. Петроград деке Юденичын бандыже лишемын.

Тыгай нелэ жапыште большевистский партий тушман кашаклан отпорым пумашке чыла вийым мобилизоватлен, Октябрьский революцийын завоеванийжым арален кодышаш верч миллион дене пашазе-шамычым кынелтен. Тиде жапыште комсомолын чыла пашаже военный обстановко ден определитлалтын. Комсомол—партийын первой помощникше — чыла шке вийжым Йошкар Армийлан полшымашке, интервент ден белогвардеец-шамыч ваштареш кредалмашке пыштен. Тудо ятыр мобилизацийым эртарен. 1919 ийын майыште первой всероссийский мобилизаций эртаралтын. Тунам восточный фронтыш, Колчак ваштареш кредалмашке 3 тӱжем комсомолецым мобилизоватлыме. Комсомолец-шамыч пӱтынь организацийге фронтыш каеныт. Комсомол Йошкар Армийын тылжым пенгыдемдымаштат (коммунистический субботникым эртарымаште, молат) активне участвоватлен.

РКСМ-ын II с'ездыштыже ончышаш пашат элым араляшаш задаче-шамыч гыч лектын шоген. С'езд 1919 ийын 5 октябрьыште Москваш почылтын. С'ездыште 96096 еҥан организованный молодежь деч 429 делегат лийын.

Кокымшо с'ездын пашаже молодежь коклаште пашам ыштыме нерген VIII партс'ездын решенийже негызеш эртаралтын.

1919 ийын 3 апрельыште партийын Центральный Комитетше Российский коммунистический молодежь союз ден Российский коммунистический партий коклаште взаимоотношений нерген пунчалым луктын. VIII с'ездын решенийже да мемнан партийын Центральный Комитетшын пунчалже молодежын массовый организаций улмыжым пеш раш определитленыт. Нине решенийлаште партий вуйлатыме почеш комсомол молодежым коммунистический духеш воспитатлыше организаций, манын ончыкталтын.

РКСМ-ын кокымшо с'ездше тыгай вопрос-шамычым лончылен: текущий момент нерген, РКСМ ЦК-ан отчетшо, верла гыч доклад-шамыч, Йошкар Армийын строительствыштыже комсомолын участвоватлымыже нерген, ялыште пашам ыштыме нерген, пашазе молодежын физический развитийже нерген, ягыр организационный вопрос-шамыч.

Кокымшо с'ездыште эн тӱҥ вопрос Деникин ваштареш кредалаш южный фронтыш комсомолец-шамычым мобилизоватлыме нерген ыле. С'езд тыгай решенийым приниматлен:

„1) Республикым аралашлан да Йошкар Армийын фронт ден тылжым обслуживатлашлан 16 ияш деч кӱшкӧ союз член-шамычым мобилизацийым эрташ.

2) Мобилизаций тыгай кугыт дене эртаралтеш:

а) южный фронтын укрепленный секторышто улшо Орловский, Тульский, Воронежский, Тамбовский, Рязанский, Калужский да Московский губернийласе организаций-шамыч поголовный мобилизацийым эртарат;

б) моло организаций-шамыч 16 ияш деч кӱшкӧ союз член - шамычын 30 процентшым мобилизоватлат".

С'езд РКСМ ЦК-лан мобилизаций нерген чыла комсомолец - шамыч деке воззваний дене обратитлаш поручитлен. Южный фронтыш кокымшо гана комсомолец-шамычын всероссийский мобилизоватлымаш кугу нӧлталтмаш дене эртен да фронтлан 10 тӱжем еҥым пуэн. Петроградым Юденич деч аралашлан 1500 комсомолец мобилизоватлыме улмаш.

С'езд чыла комсомольский организаций - шамычым Йошкар Армийым строитлымаште, красноармеец - шамычлан политический образованьым пумаште активне участвоватлаш обязатлен. С'езд союзын чыла организацийыштыже военный обученьым обязательне эртарыме нерген РКСМ ЦК-н пунчалжым пенгыдемден.

С'езд чыла тӱвясе пролетарский молодежь дек Советский республиклан шке полшыштым виянгдаш, интервент-шамыч ваштареш кредалаш единный фронтым ышташ да революционный юношествын международный об'единенийжым—молодежь Коммунистический интернационалым ышташ воззваний дене обратитлен.

Комсомол эртыше чыла историйже мучко партийын тушманже-шамыч ваштареш, социализмын тушманже-шамыч ваштареш кредалмашеш кушкын да шуаралтын. Шкенжын II с'ездыштыже комсомолын рольжо ден задачыже нерген вопросышто антипартийный установко дене выступатлыше Дунаевскийын анархо - синдикалистический группыжлан партий вуйлатыме почеш комсомол решительный отпорым пуэн. Дунаевский пашазе ден кресаньык депутат-шамыч совет дене пырля „особый пашазе молодежь советым" ышташ, профсоюз-шамыч пелен молодежь секцийым организоватлаш кӱштен, комсомолым „государствыш савырыме" нерген троцкистский лозунгым луктын.

Дунаевскийын вуйлатыме антипартийный группо комсомолым молодежь массе деч, пролетарский молодежым пашазе класс деч кӱрлаш, молодежын интересжым " общепролетарский интерес ваштареш шогалташ, партийын комсомолым вуйлатымыжым кӱрлаш тӧчен. Дунаевец - шамыч контрреволюционный анархо- синдикалистический элемент-шамыч позиций дене выступатленыт да комсомолышто нунын агентурышт лийыныт. С'езд тиде антипартийный группын предложенийжым решительне коранген.

РКСМ II с'ездын значенийже тыште: с'езд молодежым партий йыр чумырен да тудым международный ден внутренний контрреволюцийын об'единенный натискыже деч родиным аралаш мобилизоватлен.

В. И. Ленин тиде жапыште молодежын коммунистический движенийжылан кугу вниманийым уделятлен. 1919 ий апрельыште В. И. Ленин тунемше-коммунист-шамычын всероссийский с'ездыштышт выступатлен, тидын деч вара тунемше-шамычын организацийышт комсомол дек ушненыт.

1919 ий июльышто РКП(б) ЦК-н партийный организаций - шамычлан „Все на борьбу с Деникиным" вуймутан письмаштыже Ленин пролетар диктатурын задачыжым шукташлан шкеж гыч пенгыде коммунист-шамычым таптыше, у, кугу виян пашазе ден кресаньык молодежь кушкын шуэш, манын ончыктен.

Тиде ийынак декабрьыште В. И. Ленин Петроградский губернийсе пашазе ден кресаньык молодежым верботлыме арнян лӱмеш саламлымашым колтен. „Самырык йолташ-шамыч,—серен В. И. Ленин,—яндар ревзе вийда дене у, в о л г ы д о илышым ыштышлан шкендан пашадам виянгдыза."¹)

1) В. И. Ленин. Соч. Т. XXX, стр. 898.

„Юный коммунист" журнал гыч.

Пленумын решенийжым лончылат

МОРКО. (Телефон дене). ВЛКСМ Морко райком 5-ше августышто пропагандист-шамыч дене совещанийым эртарен. Совещанийыште ВЛКСМ Обком IV-ше пленумын решенийжым лончылыт. Тушко 18 пропагандист да 2 комитет секретарь толыныт. Нине пропагандист-шамыч первичный комсомольский организацийышке лектын, ВЛКСМ Обком IV-шо пленумын решенийым тунукташ тӱҥалыныт.

Букетов.

ВЛКСМ ОБКОМ ПЛЕНУМЫН РЕШЕНИЙЖЫМ КАЖНЕ КОМСОМОЛЕЦ ДЕК ШУКТЕНА

34 июльышто эртыше ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомын IV-ше пленумжо оласе комсомолец ден несоюзный молодежь коклаште политический учебо состоянийым обсудитлен да ты шотышто кӱлеш решенийым луктын. Пленумын решенийжым 10 июль марте чыла первичный комсомольский организацийлаште лончылалтын. Погынымашлаште комсомолец - шамыч ВЛКСМ горкомым критиковатлен выступатленыт. Электростанций пеленсе комсомольский организаций секретарь Решетов йолташ шке выступленийыштыже мый горком деч пропагандистым ик гана веле огыл йодынам, но пропагандистым 1938 ий январьыште гына ойыреныт да тудыжат май тылзе марте велэ ыштен, умбакыже пашажым кудалтен каен мане.

Чынак, олаште чылаже 139 кружок шотлалтын. Но пашажым пеш шагал кружокышто гына ыштеныт. Кызыт чыла кружокышто пропагандист-шамыч улыт. Шукышт пашалан серьезно пижыныт. Теве стройконтор пеленсе комсомольский организацийыште пропагандистлан коммунист **Корякин** йолташ ышта, тудо занятийлан сайын ямдылалтеш, материалым ончычынак шонен ямдыла, политзанятийже интересный эрта.

Но шуко комсомольский организацийлаште але тачe мартенат политучебым кӱлеш семын организоватлыме огыл. Кӱртньӧ корно станций пеленсе организацийыште пропагандистлан Иванов йолташ ышта. Тудын кружокышкыжо комсомолец-шамыч 50 процент гына коштыт, занятийлан огыт ямдылалт, июльышто занятийым кӱрлмӧ. Иванов шкежат занятийлан ок ямдылалт, садланак занятий пеш скучно эрта.

3 августышто ВЛКСМ Обкомын IV пленумжо эртыш. Тушто комсомолец-шамыч коклаште политико—воспитательный пашан состоянийже да тудым саемдыме мер-шамыч нерген вопросым ончымо. ВЛКСМ Обком пленумын итогшым комсомольский организацийлаште ВЛКСМ горком пленумын решенийжым шуктымо дене пырля обсуждатлаш тӱҥалына. Тидлан ВЛКСМ горком бюроеш чыла организацийлашке докладчик-шамычым колташ пенгыдемден улына. 10 августышто чыла комсомольский организаций-шамыч ВЛКСМ Обком пленумын решенийжым лончылаш тӱҥалыт. Чыла пропагандист-шамыч ВКП(б) горком бюрош утвердитлалтыт да квалификационный комиссийым эртат.

Оласе комсомольский организацийын важне задачыже—чыла комсомолец-шамычым да несоюзный молодежым комсомольский политкружок сетьыш авалташ, пропагандист-шамыч дене кӱлеш семын пашам ышташ.

Олаште утларак студент да тунемше-шамыч улыт. Садлан кызытат учебный заведенийлаште кружок-шамычым комплектоватлаш пижман, тиде пашам 25 август марте пытарыман. Эн ончычак пропагандист-шамычым ямдылмаште комсомольский организаций-шамычлан серьезно пашам ыштышашышт кӱлеш.

А. Меркулов.

МЫЙЫН ПАША ОПЫТЕМ

Сталин йолташын 7—8 миллиард пуд кинде верч кучедалаш выдвигатлыме лозунгыжым тӱрыс шукташлан „Чӧгыт сорла" колхозеш (Марий-Турек р-н) кукшӧ шурно лектыш верч кучедалше звенам организоватлыме. Тиде звенам вуйлаташ мыйым шогалтышт.

Мый тиде кугу ӱшаным практический паша дене ончыкташ тыршем. Мемнан звеналан 2 гектар участкым, 2 имньым, 2 плугым, 2 тырмам да 8 еҥым ойрышт, ты шот гыч 6 ӱдыр улыт.

Агротехнический планым ыштышна, тушто конкретный мероприятийым ончыктышна. Мемнан ончылно кугу задаче шога, тиде ик гектар гыч 35 центнер икияш шыдаҥым налаш. Тиде кугу доверийым мый практический паша дене ончыкташ тыршышым. Телымак тиде участкылан 240 воз терысым, 17 центнер ломыжым, 1,5 тонн айдеме терысым, 1 центнер чыве терысым, 3 центнер минеральный ӱяҥдышым да 30 тонн торфым ямдылен кукшо верыш оптышна. Мемнан звена пеленак агротехнический кружокым организоватлышна, тушко 35 колхозник тунемаш коштыч.

Шошо ага годым кружокышто тунеммынам практический пашаште применятлен улына. Шыдаҥым яровизироватлен, протравитлен ӱдышна. Вара тиде участкым торф да тошто олым дене мульчироватлышна. Озым пеш моторын ик гай тӧр лектын. Кум гана прополкым ыштенна. Тиде кугу задачым шукташлан социалистический соревнованийым кумдан шаренна. Но тиде кугу пашаште первичный комсомольский организаций йӧршеш огеш полшо, ончыкыжым комсомолец-шамыч полшышаш улыт.

Пашам сайын, тыршен ыштымемлан мыйым ВЛКСМ-лан 20 ий темме лӱмеш „Ревзе Коммунист" газетысе почет онаш пуртымо. ВЛКСМ-ын 20-шо идалыкшым эшеат кугу сеҥымаш дене вашлийнаш верч кучедалаш тӱҥалам.

Капитонова Л. С.

Йошкар-Ола педрабфакыште тунемше комсомолец-шамыч: Егошин В., Туманов В., Незнаев А. у тунемме ийлан ямдылалтыт.
Фото Овечкинын.

Сай полыш кÿлеш

„Азин" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште (Роҥго р-н) 16 комсомолец уло, но нунын дене воспитательный паша огеш ышталт. Политзанятий кум тылзе жапыште ик ганат лийын огыл. Комсомолец-шамыч 3-4 тылзе дене членский взносым тÿлен огытыл.

Тыгак Карл-Маркс лÿмеш колхоз пеленсе да Манан-Мучаш сельпо пеленсе комсомольский организацийыште политзанятий огеш эртаралт. Комсомольский погынымаш пеш шуэн да ямдылалтде эртаралтеш. Погынымашкыжат комсомолец-шамыч пелыже наревёлэ толыт. Нине организаций шамычлан райкомол пеш начар полшен шога.

С. Азиновский.

Комсомолец-шамычым учительский институтыш

Тÿжем дене самырык рвезе ден ÿдыр - шамыч высший учебный заведенийыш тунемаш пураш экзаменым кучат. Мемнан социалистический эллан у кÿкшö квалификациян педагогический кадр кÿлеш. Тиде кадр мемнан Марийский республикланат кÿлеш. Шушаш ийлаште чыла школлан квалифицированный педагогым пуаш мемнан чыла возможностьна уло.

Пединститутышто, тугак учительский институтышто чылаже 420 еҥ тунемаш тӱҥалшаш. Но 7 август марте улыжат 310 йодмаш гына пурен.

Учительский институтыш тунемаш пураш СССР Совнарком пеленсе высший школ комитет йодмаш налмашым 15 ангуст марте шуйдарен. Учительский институтыш 9 классым тунем пытарышымат приниматлаш ыштыме.

Учительский институтыш тунемаш налмашым кÿрлаш —тиде мемнан республикын школжо-шамычым учительдеч лишитлымаш лиеш. Тиде важне вопрос деч комсомол ӧрдыштӧ лийман огыл. Кажне комсомольский организацийлан тунемаш пурен кертше комсомолецым учительский институтыш колтыман, нунылан тунемаш пурымо нерген условийым палдарыман, тунемаш пураш полышым пуман.

Ш.

ЯПОНСКИЙ ПРОВОКАЦИЙЛАН ВЕС ЭЛЛАСЕ ОТКЛИК

Иностранный печать советско - манчжурский границысе событийлан кугу вниманийым пуа.

Пÿтынь румынский печать Литвинов йолташын японский посол Сигемицу дене мутланымыже нерген увертымым публиковатла. „Лумеа Романеаска" газет воза: „Германий ден Италий советско - японский конфликтым Европышто шке агрессивный целыштлан кучылташ тӧчат. Германий ден Италий СССР Дальний Востокышто занятый лийын Европысо событийлан реагироватлен огеш керт манын шотлат гын, пеш чот йоҥлыш лийыт. Советско - японский конфликтын кугутлыкшо кеч могай лиеш гынат, СССР тунар виян, тудо кеч кунамат Европышто шке обязательствыжым шуктен кертеш. Фашистский блокын шовымашыже ончылгочак шалалталтын".

Чешский социал - демократ-шамычын „Право Лиду" газет воза: Германий ден Италий велым Япониий ÿмбаке виян пызырымаш огеш лий ыле гын, Японий СССР ваштареш кызытсе жапыште выступатлаш очыни огешат келше ыле. Совет Ушем спокойно, но тиде жапыштак энергичнеда пеҥгыдын действоватла.

Китайский „Синьхуажибао" газет воза: „Заозерный (Чанкуфын) кÿкшака вер ÿчашыдеак советский территорийын ужашыже лийын шога, Хунчунышто ыштыме руско - китайский договор дене доказатлалтын. Тиде фактым тÿвядеч японский миллитарист-шамычын нимогай провокацийышт денат шылташ огеш лий. Японский войска кÿкшака верым налаш тӧчен, Йошкар Армий советский территорийым сеҥымаш дене арален, японец-шамычым поктен лукын. Ончыкшым провокаций лийын шогаш тӱҥалеш да японец- шамыч Совет Ушемыш пураш тӧчаш тÿҥалыт гын, ӧршашат уке, нуно неприступный советский границыште кеч кунамат достойный отпорым муыт".

Учительский институтыш пураш шонышо-шамычлан

Н. К. Крупская лÿмеш Марийский Государственный Педагогический институт тыге увертара: учительский институтыш тунемаш пурашлан йодмашым налмаш 1938 ий 15 август мартен шуялтын. Тиде институтыш 9-ше классым пытарыше-шамычат налылтыт.

Дирекций.

УВЕРТАРМАШ

Тачe, 9 августышто 5 час кастене кеҥеж театреш Йошкар-Оласе комсомолец-шымычлан „Комсомол гражданский сарыште" теме дене лекций лиеш.

Лекций колышташ комсомолец-шамычлан обязательне толман.

ВЛКСМ горком.

Чалай Васлий.

ТЎРЕЦМАШТЕ[1])

— Туге вот,—Йогор тыге ойлаш тӱҥалеш,—мый тӧрланем. Кужун ойлашат ом тӱҥал, шкеат паледа—кутырен жапым эртарыман огыл, а мемнан шурно потышашна шуко уло. Мый тачак шке ÿмбачем позор омытам кудаш кудалтем.

Тетла Йогор нимомат ыш ойло. Лачак „позор омыта" манмым колын, калык-шамычын воштылмышт шокта.

Сатер коклаште колхозын столовойжо коеш. Окна почмо. Карме пурымо деч окнашке марлым чымен шындыме. Столовой воктеч эртен кает гын, нерышкет вигак тамыле шыл шÿр пуш пура.

Йыгыре-йыгыре еҥ-шамыч кочкын шинчат. Калык коклаште Йогор гына уке. Тудын нерген ойлат.

— Кечывал деч вара адак эҥыж погаш каен дыр...

— Уке, шаҥге гына позор омытам кудашам мане да уэш позор омытам чияшлан чодраш огеш кай.

Йогор кушто улмым иктат пален огыл. Лачак Вера гына пытартышлан толмыж годым Йогорын кылта пидын кодмыжым ужын.

Вера ончычак кочкын теме. Столовой гыч лекмек, сат пече воктек шогале. Тудын вуйыштыжо йӧратымаш пӧрдеш: Йогор дене ме эре келшен илышна. Кызыт тудым еҥ воштылеш, тидлан лийын йӧраташ огыл мо? Уке... Тудо шаҥге мутым пуыш, да эше кузе каласен шындыш: позор омыта... Тудо кызыт пасуштo. Кочкашат ыш тол. Столовойыш пурем да Йогорлан кочкаш наҥгаем. Уке... Ниҥӧлан ом ойло, Иогор кушто улмым ынышт пале. Лучо мӧнгем каем да мӧнгӧ гычем кочкаш намием.

Тыге шонен шогымек Вера сат пакчаш йомо.

* * *

Кечывал кече моткочак пелта. Шаҥге коклан-коклан пыл кашак эртен каят ыле гын, кызыт ик лаштык пылат огеш кой.

Йогор тувыр шокшым кынер вуй таҥгыт кергалтен кылтам пидеш.

— Таче садак Верам поктен шуам,— семынже ойла. Тувыржым кудашеш. Еҥ погынымо деч ончыч 100 кылтам нумалын суслален шогалта. Вара суслаже воктек ÿмылыш каналташ шинчеш. Ынде кочкаш каем,—шонен шинча ыле, кенета сусла шеҥгечын Йогорын пӱжалтше вуйжым кок кид ваш кучыш.

Шонымыж ден Йогор „Кӧ тушто!" манын шолен колтынеже ыле, но пушкыдо кидым шижын, йÿкшат йӧршеш вес семын савырныш:

— Вера, тый мо?

— Георгий, ит сыре, тиде мый, тыйым пагален велэ!—Вера ласка йÿк дене пелештыш да Йогор дек мелын савырнен шогале. Ош шовычеш пÿтырен кондымо кочкышым ончыктыш.

— Вера, мыйын мӧҥгыштемат кочкаш уло вет.

— Мый уке ом ман, а тыйым чаманем.

Йогор ден Вера мыняр жап ваш ончен шогышт. Иктыштат нимом ышт пелеште. Тыге шогымек Вера лыштыш гай тÿрвыжым тарватен, Йогорын пӱжалтше капшым ончен мутшым шуялтыш.

— Георгий, мӧнгет ит кай, ынде вашке еҥ-шамычат толаш тӱҥалыт. Яндар памаш мÿндÿр огыл: шÿргет мушкатат, вара кочкат. Вара коктынат ик тӧр палаш пижына.

Йогор Вера дек лишемын йодо:

— Ынде тыйым поктен шунам мо?

— Шунат, Георгий, ÿмбачет позор омытам кудашынат. Вера воштыльо. Вара коктынат эндалалтын памаш дек ошкылыч.

* * *

Кас. Колхоз правлене ончылно шуко калык погынен. Капка ончылно йошкарге ден шем оҥа-шамыч кечат. Йошкар оҥашке тыге возымо:

„Кылта пидше бригадыште социалистический соревнованийым кумдан шарен, пашам стахановла ыштат. Смородинов Георгий, Малинова Вера таче паша нормым 200 проц. утла теменыт.

Правлений".

— Позор омытам кудаше вет,—ик вате ойла.

— Коктынат, мемнан звена гыч улыт!

Правлений деч еҥ-шамыч вашке ышт шалане. Шуко кутырен шогышт. Кажнын ойышто Йогор ден Веран лÿмышт кугешнымаш дене ойлалтын. Вера ден Йогор нерген мут пошкудо яллашкат вашке шарлен.

Изиш лиймек ик рвезе гармоньым налын тольо. Чыла калык гармонь почеш колхоз сатышке каяш тарваныш. Эн ончылно Йогор ден Вера ошкылыт. Гармоньым Йогор шокта. Еҥ-кашакыште Веран ший оҥгыр гай йÿкшӧ шергылтеш.

Чылан мурат:

Колхоз пасу—кумда пасу
Моткоч чапле шурныжо.
Сталин йолташ виян лийже,
Кужу лийже ÿмыржӧ!
Порсын йолван шовычемже
Чуриемлан келшалеш.
Стахановец йолташемже
Чонемланак келшалеш...

Кас юалге южеш пушеҥге-шамыч ерен шогат. Пасу гыч канаш толшо еҥ-шамычым саламлышыла койыт.

1938 ий, июль, Визимбирь.

1) Мучаш. Тӱҥалтышыжым 69 №-што ончо.

Ответственный редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—655. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.